რეფერენდუმი საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა
ბოდლერი

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი, 25 იანვარი, № 4 (2783) გამოცემის მე-60-ე წელი, 1991 ფასი 40 კაპ.

ბაკურ
ბულეიშვილი
ბულეიშვილი
ბულეიშვილი

უზნეობის 600 წამი

რამდენიმე წლის წინ რომელიღაც ინკვეზის მივიწყებულ თარიზზე ყველი, მტვერშეპყრობილი კინოფირი ამოვეკი. წითელი ირმის მეხვეურთა მიერ დაკვეთილი სახსოვარი ფილმი აღმოჩნდა. ფილმი მთითოებად, ჭკუის სახსოვარად ყოფა გამაზნული: წითელირმიელთა ხამწყობრიო მზადყოფნის საქმეში არ არსებობს დიდი და მცირე რამ, აკ ყოველი დეტალი მთელს უტილიტაზე ქერძოდ, ჯარისკაცს უნდა ახსოვდეს, რომ ჩექმა მისი უპირველესი მეგობარი. ამიტომ კეთილ უნდა ინეზოს და ტოლაზეი საგულდაგულოდ უნდა შემოსეკოთს ფეხებზე. თუ არა და, საქმე ცუდად წაოეკა — მძღეთამძღე წითელი ჯარი წინ წავა დახანული ამოცანის შესასრულებლად, „ნათელი მზნისკენ“ ჩექმებით ფეხაწყვილი ივლის, ის კი ვინაც ჯარის შინაგანაწესი უგულებელყოს, უკან, კუდში ინანჩალებს.

მაგრამ ამ ჩანაოეკრის ეკონომიკა ზორეეზსმა დამკვეთთათვის მოეღებინა ალმინდა, რადგან ხანრიხპირო აზრი შეიძინა. რეჭმორ მიეღო კალკულაციაზეალენთვის ქარიგაკეური ჩექმის ლანჩაზი ამოწყვრილი ლურსმანი და „ტოლადეები კი არა, გაკანკენილი ალმანი ვანდა მთავარი. მითითების სანიზანადმდეგოდ, სახსოვარი დანაზნეულების ფილმმა განმარტებელი ძალა შეიძინა. ნათლად იქნა ნაჩვენები. ჩექმის ბაპაზის ალმანინი. ჩექმა თრგუნავს ადამიანს.

ეიილში ალეთი ამიტომაც მიეკვეკოს, რომ ნიხმა ავტორმა პირველ ყოველის ხაკუთარი ხინდისაა ეზმ იხილნა და არა დამკვეთოკან წინოსული დაუყოვნებლივ, უყოყმანოდ შესასრულებელი ბრძანება.

მაგრამ, ხამწყობაოდ, მორჩილებაზე დაფუძნებული ენთუზიაზმიც რომ არსებობს, ყველას კარგად მოკვეზხენებია. ახეთი გზა კაცთა მოდგმის გარკვეულმა ნაწილმა კარგა ხანია, გაკკალა. უბრალოდ, ბოლო დროს ჩვენს ხინამდვილეში მან ახლებური ხასე მიიღო. ტელეეურანლიანმა ალ. ნეკზოროვის უკანასკნელი ხანის ნამოკმედარი ამის უტყუარი დადასტურეაა.

ზარშან, წლის მიწურულში, პოპულარული ტელეეეზორეკეების ხერიის — „600 წამის“ გაძღოლ ალ. ნეკზოროვს ეიილე დაუდგენელმა პირმა ეხროლა და დაკეზა. ტელეეურანლისტს მაშინ ხიმრთლისთვის ეეპრძოლი ვანდეული ხასეხი ჭკნდა მოხვეკეული. ამიტომ იყო, რომ მისთვის ხასრიალი ტკეკი ხაზოგადოებრიობამ დემოკრატიული აზრის წინააღმდეგ ბრძოლის გამოვლენად მიიჩნია.

მას შემდეგ დიდი დრო არ გასულა. წაზორეი ალმინჩნდა „600 წამის“ ავტორის ხასეხი და პოპულარობა. — 12-13 იანვრის ეეპრძ ნეკზოროვი ლტტ-ველი ხალხის ეტრეკეს ამოოდგა ეზარში.

ადამიანს ზნეობრივი საყრდენი რიცა გამოეკლეთა, უკეკ არ ალეერს დაგიდეკს, ოთარს შავად წარმოხატავ და — პირეკ. ერთ დროს ეხეეეი ეზრი ალ. ნეკზოროვმა დამკვეთის სურვილის შეხაკეეხად ხაკანენეზოდ დაიძალგვა და ალალი ის, რასაც მას ეატოხანი ადამიანები არასოდეს არ ანატეკენენ, ზეზოლ კი დიდად ჯეუფასენენ.

„600 წამის“ ბოლო გადაეცემის ავტორმა ეოპოვეეეული ეახალ-უზნეოდ შეკეოწყნ, ხაკენ ინე წარმოდგენა, თითქოს ეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეცნიერება

4

1990

კლიოს მფარველობის ქვეშ

რევინ მეტრეველი

„როცა საზოგადოება თვლემს, ისტორიკოსი უნდა ფხიზლობდეს“.

ჟ. ლეგოფი

ისტორია ძველთაგანვე გამორჩეული დარგია მეცნიერებისა. მისი მფარველი მუზაც — კლიო (ბერძნული მითოლოგიაში ზეციანი რიგ დანაბრუნი მუსიკოსად (რომელიც მისივე ფეხი ფაქნენ), რადგან მხედველ მან აქვს უფლება „დიდების მინიჭებისა“. თავისთავად ის ფაქტი, რომ ისტორიის მფარველი მუზა სხვა, ხელოვნების მფარველი მუზათა შორისაა მოხსენიებული და ხელოვნების ღმერთთან — აპოლონის წინამძღოლობით მოქმედებს, იმაზე მიუთითებს, რომ ისტორია ხელოვნების უმაღლეს რანგშია აყვანილი. აქედან გამომდინარეობს ის პასუხისგებლობა, რაც ისტორიის მეცნიერებს წინაშე დგას; პასუხისგებლობა ხალხსა და მომავალს წინაშე. მაგალი შუბლდულებისანი იყვნენ ისტორიის მეცნიერებაზე ფელი ისტორიოგრაფია. სამაგალითოდ მზოლედ დაეთო ალმაშენებელ ისტორიკოსის დახასელება ეკმარებდა. კელეთის პრინციპები, რაც „ეხოვრება ბუფეთ-ბუფეს დაეთისა“-ს ავტორმა თავის შრომას დაუდო საფუძველად, ეკუმარებდ და უნდოდა. უფრო წინ არსებითად არ წასულა ჩვენი ისტორიოგრაფია.

ისტორიის როლის განსაზღვრას თანამედროვე პირობებში, ისტორიის სხვადასხვა დარგის კვლევარებს, კელეთის მეთოდოლოგიურ საიმეფეს და სხვა მრავალ ხალხს მიეძღვნა ისტორიულ მეცნიერებათა მსოფლიო XVII კონგრესი, რომელიც 1990 წლის 26 აგვისტოდან 2 სექტემბრამდე ეგიმარა ქ. მადრიდში. კონგრესი ქრისტეფორე კოლუმბის მიერ ამერიკის აღმოჩენის 500 წლისთავს ეძღვნება. ეს თარიღი, როგორც ცნობილია, ორი წლის შემდეგ, 1992 წელს სრულდება და მისი აღნიშვნისთვის განსაკუთრებულად ეშზადება მსოფლიო ხალოგადოებრიბა.

ორიოდე სიტყვით კონგრესის მიმდინარეობის შესახებ. ოკი 26 აგვისტის ბოსნა. ბანნერს ცერემონიალი მოეკა ფეი. კონგრესის მონაწილეებს სიტყვი მიმართეს მეცნიერ ისტორიკოსმა მსოფლიო კომიტეტის პრეზიდენტმა ე. ფელ ტორე ვალარმა (ჩეხეთ), ეროვნულ-ეროვნულ, კონგრესის ბასნიმელეთ და ხალოგანზიეიოლოგიტეტის თავმჯდომარემ ე. ბენიტო რუანომ (ესპანეთ), ამ კომიტეტის პასუხისგებელმა მდივანმა ბ. ბუროკანმა (ესპანეთ) და სხვ. ფარიდოვნილი იქნა მოხსენება ქრისტეფორე კოლუმბის დროინდელი ესპანეთის შესახებ (პროფესორი მიგუელ �ლეონ ლეონ ქუუსაა).

კონგრესზე ფარიდოვნილი იყო ე. ნ. „დიდი თემები“: ამერიკის აღმოჩენა ევროპელების მიერ; ისტორიის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემები; ქრონოლოგიის პრობლემები; მეგალითოლოგიის ისტორია; ეკონომიური, სოციალურ-კულტურული პოლიტიკური ისტორია; რეკონსეფციები და რეფორმები და სხვ.

ცალკეულ სექციებში, რომლებიც სხვადასხვა ხასიათისა იყო, მრავალი კონკრეტული ხასიათი იქნა განხილული: ძველი, შუა საუკუნეების, ახალი და უახლესი ისტორიის პრობლემები; ეკონომიური მეცოდნეობა და ხელოვნოგრა; ფეიის ხასიათები; დიდი ადგილი დაეკავა რეფლექის ისტორიის ხაკითხებსა. ამასთან ხაერო დამახასიათებელი იყო ადამიანის კოსერეტიული პრობლემებისაკენ შეიმბრეფნება. კელეთის ცენტრში ადამიანია პრობლემები მოექცა: მათი ქცევის, ფსიქიკურების, ურთიერთობის თუ სხვა ხასიათები. მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო ეთნიკურ პრობლემებს, მიგრაციისა და სხვ. ხასიათების. ეკონომიკა — ეს ბაზისი ნინამძღოლობით მოქმედებს, იმაზე მიუთითებს, რომ ისტორია ხელოვნების უმაღლეს რანგშია აყვანილი. აქედან გამომდინარეობს ის პასუხისგებლობა, რაც ისტორიის მეცნიერებს წინაშე დგას; პასუხისგებლობა ხალხსა და მომავლის წინაშე. მაგალი შუბლდულებისანი იყვნენ ისტორიის მეცნიერებაზე ფელი ისტორიოგრაფია. სამაგალითოდ მზოლედ დაეთო ალმაშენებელ ისტორიკოსის დახასელება ეკმარებდა. კელეთის პრინციპები, რაც „ეხოვრება შეფეთ-ბუფეს დაეთისა“-ს ავტორმა თავის შრომას დაუდო საფუძველად, ეკუმარებდ და უნდოდა. უფრო წინ არსებითად არ წასულა ჩვენი ისტორიოგრაფია.

ისტორიის როლის განსაზღვრას თანამედროვე პირობებში, ისტორიის სხვადასხვა დარგის კვლევარებს, კელეთის მეთოდოლოგიურ ხიამეკენს და სხვა მრავალ ხალხს მიეძღვნა ისტორიულ მეცნიერებათა მსოფლიო XVII კონგრესი, რომელიც 1990 წლის 26 აგვისტოდან 2 სექტემბრამდე ეგიმარა ქ. მადრიდში. კონგრესი ქრისტეფორე კოლუმბის მიერ ამერიკის აღმოჩენის 500 წლისთავს ეძღვნება. ეს თარიღი, როგორც ცნობილია, ორი წლის შემდეგ, 1992 წელს სრულდება და მისი აღნიშვნისთვის განსაკუთრებულად ეშზადება მსოფლიო ხალოგადოებრიბა.

ორიოდე სიტყვით კონგრესის მიმდინარეობის შესახებ. ოკი 26 აგვისტის ბოსნა. ბანნერს ცერემონიალი მოეკა ფეი. კონგრესის მონაწილეებს სიტყვი მიმართეს მეცნიერ ისტორიკოსმა მსოფლიო კომიტეტის პრეზიდენტმა ე. ფელ ტორე ვალარმა (ჩეხეთ), ეროვნულ-ეროვნულ, კონგრესის ბასნიმელეთ და ხალოგანზიეიოლოგიტეტის თავმჯდომარემ ე. ბენიტო რუანომ (ესპანეთ), ამ კომიტეტის პასუხისგებელმა მდივანმა ბ. ბუროკანმა (ესპანეთ) და სხვ. ფარიდოვნილი იქნა მოხსენება ქრისტეფორე კოლუმბის დროინდელი ესპანეთის შესახებ (პროფესორი მიგუელ ან ლეონ ლეონ ქუუსაა).

კონგრესზე ფარიდოვნილი იყო ე. ნ. „დიდი თემები“: ამერიკის აღმოჩენა ევროპელების მიერ; ისტორიის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემები; ქრონოლოგიის პრობლემები; მეგალითოლოგიის ისტორია; ეკონომიური, სოციალურ-კულტურული პოლიტიკური ისტორია; რეკონსეფციები და რეფორმები და სხვ.

ცალკეულ სექციებში, რომლებიც სხვადასხვა ხასიათისა იყო, მრავალი კონკრეტული ხასიათი იქნა განხილული: ძველი, შუა საუკუნეების, ახალი და უახლესი ისტორიის პრობლემები; ეკონომიური მეცოდნეობა და ხელოვნოგრა; ფეიის ხასიათები; დიდი ადგილი დაეკავა რეფლექის ისტორიის ხაკითხებსა. ამასთან ხაერო დამახასიათებელი იყო ადამიანის კოსერეტიული პრობლემებისაკენ შეიმბრეფნება. კელეთის ცენტრში ადამიანია პრობლემები მოექცა: მათი ქცევის, ფსიქიკურების, ურთიერთობის თუ სხვა ხასიათები. მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო ეთნიკურ პრობლემებს, მიგრაციისა და სხვ. ხასიათების. ეკონომიკა — ეს ბაზისი ნინამძღოლობით მოქმედებს, იმაზე მიუთითებს, რომ ისტორია ხელოვნების უმაღლეს რანგშია აყვანილი. აქედან გამომდინარეობს ის პასუხისგებლობა, რაც ისტორიის მეცნიერებს წინაშე დგას; პასუხისგებლობა ხალხსა და მომავლის წინაშე. მაგალი შუბლდულებისანი იყვნენ ისტორიის მეცნიერებაზე ფელი ისტორიოგრაფია. სამაგალითოდ მზოლედ დაეთო ალმაშენებელ ისტორიკოსის დახასელება ეკმარებდა. კელეთის პრინციპები, რაც „ეხოვრება შეფეთ-ბუფეს დაეთისა“-ს ავტორმა თავის შრომას დაუდო საფუძველად, ეკუმარებდ და უნდოდა. უფრო წინ არსებითად არ წასულა ჩვენი ისტორიოგრაფია.

ისტორიის როლის განსაზღვრას თანამედროვე პირობებში, ისტორიის სხვადასხვა დარგის კვლევარებს, კელეთის მეთოდოლოგიურ ხიამეკენს და სხვა მრავალ ხალხს მიეძღვნა ისტორიულ მეცნიერებათა მსოფლიო XVII კონგრესი, რომელიც 1990 წლის 26 აგვისტოდან 2 სექტემბრამდე ეგიმარა ქ. მადრიდში. კონგრესი ქრისტეფორე კოლუმბის მიერ ამერიკის აღმოჩენის 500 წლისთავს ეძღვნება. ეს თარიღი, როგორც ცნობილია, ორი წლის შემდეგ, 1992 წელს სრულდება და მისი აღნიშვნისთვის განსაკუთრებულად ეშზადება მსოფლიო ხალოგადოებრიბა.

ორიოდე სიტყვით კონგრესის მიმდინარეობის შესახებ. ოკი 26 აგვისტის ბოსნა. ბანნერს ცერემონიალი მოეკა ფეი. კონგრესის მონაწილეებს სიტყვი მიმართეს მეცნიერ ისტორიკოსმა მსოფლიო კომიტეტის პრეზიდენტმა ე. ფელ ტორე ვალარმა (ჩეხეთ), ეროვნულ-ეროვნულ, კონგრესის ბასნიმელეთ და ხალოგანზიეიოლოგიტეტის თავმჯდომარემ ე. ბენიტო რუანომ (ესპანეთ), ამ კომიტეტის პასუხისგებელმა მდივანმა ბ. ბუროკანმა (ესპანეთ) და სხვ. ფარიდოვნილი იქნა მოხსენება ქრისტეფორე კოლუმბის დროინდელი ესპანეთის შესახებ (პროფესორი მიგუელ ან ლეონ ლეონ ქუუსაა).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(დასასრული)

ტერიალური შეცნობა, როცა იგი აღიქმება, როგორც ადამიანის ქცევის განუყოფელ ურთიერთდაკავშირებულ და მოლიანს სისტემად. რამდენადაც ადამიანის ქცევა ცხოვრების ნებისმიერ სფეროში უშუალოდ განსაზღვრება გარეში რეალებით, ამ ქცევისა და ყველა მისი შედეგის გაგება შეუძლებელია მოცემული მოქმედებაში ადამიანის პირიფენებისთვის დამახასიათებელი ნაგულის ხუთიათ ანალიზის გარეშე. ცალკეულ კონკრეტულ შემთხვევაში ეპოქის მატერიალური და სულიერი კულტურის ხტრუქტურაზეა ადამიანის პიროვნების შესწავლა, ისე როგორც სხვადასხვა სოციალურ ჯგუფში პიროვნების ზოგადობა და განსაკუთრებულის ამოვეცნა, წარმოჩნდება ისტორიული შემეცნების არსები მოძენებად. საკითხებისაგან ამეგობრ მიგდება ფრანგი ისტორიკოსებისათვის, ე. წ. „ანალების“ სკოლის ერთ-ერთი მამდანარეობის წარმომადგენელებისათვის დამახასიათებელი, ამ მიმართულების ტიპიური წარმომადგენელი ე. ლეროიდ. ამავე მიმდინარეობის მამდგენები არიან ის ინსელიები მეცნიერები, რომლებიც თავიანთ ნაშრომებს აქვეყნებენ „ესპრ ენდ პროუნენ“-ში, გერმანიის ფედერალიურ რესპუბლიკაში ე. წ. „ფოვედლიურობის ისტორიის“ შესწავლის მიმდევრები ავსტრიაში — ისტორიკოსები, რომლებიც სწავლობენ მატერიალურ კულტურასა და შუა საუუნეების ყოფას — (ცენტრი ჯ. კრეზსში); ინგლისში — ე. წ. „ფეერიოსტერიის“ მკვლევრები (ჟურნალი „კეადერნი სკოლიზი“).

ფრანგმა ისტორიკოსმა ჟ. ლეგოფმა ისტორიული მეცნიერების ზემოხსენებულად მიმდინარეობის კონკრეტული დეფინიცია მისცა: „ეარეი ისტორიული მეცნიერება (ბ. ლეგოფ ი., პისტორი ეტ მეზოარ, ა. 1988). ამავარი ისტორიის შეკნის რეალიზება შესაძლებელი შრომებში, რომლებშეც გაშეკენებული წარსულნი ადამიანთა ცხოვრების ყველა მხარის ურთიერთმქმედებაა, „ხსენიდან ხარდაკმეტ“ (ბ. ვოიკელი), ე. ი. შემეცნების ხეოროდან დაწყებული მატერიალური წარმოების ხეურამდე.

ეარ შეიძლება ამ დებინნის, რომ დასავლეთის ისტორიკოსები თავიანთ მიღწევებს ფეკალურებულად კი ან წარმოიდგენენ, არამედ პირველი კრიტიკულად განხილავენ. იმფენსდ დიდი მათში დაკვალიანოელმლების ბერძნია, რომ სოციალური ისტორიის კვლევა ზოგჯერ „ერიზმში“ მუოდ მიიჩნევენ. აქვე შევნიშნავთ, რომ ამ ტერმინში ჩადაული შინაარსი არსებითად განსხვავდება ჩვენი ისტორიოგრაფიის მიერ ადრე კრიზისად მიჩნეული ცნებისაგან. ფ. ფიერე, მ. ხერტი, ა. ბეზანსონი და სხვ. მიიჩნევენ, რომ ფდეფდეთში ისტორიკოსებს არა აქვთ ისტორიული განზოგადების პრიტენზია ობიექტური ადგილების ბაზაზეა. მათ ხელში არსებული მონაცემები წარსულის ზმოოდ გარკვეული მოსაკვლის ფარგლში ცალკეული ფენომენების განხილვის საშუალებას იძლევა. ამიტომ, მაგალითად, „ანალების“ სკოლის წარმომადგენლებს მიაჩნიათ, რომ წარსულის გამდელიციანის და მთის სისტემური ანალიზის ადგილი წარსულის ცალკეული მოვლენების ღრმა კვლევამ უნდა დიაკოვოს. ეს ნარკვევები კი თავის ადგილს მოიპოვებენ ეკონომიკის, დემოგრაფიის, პოლიტოლოგიის, ფსიქოლოგიისა თუ სხვა დარგების წიაღში.

„ანალების“ სკოლის ამ წარმომადგენლთა მოსაზრებას ეწინააღმდეგებიან ე. ლეგოფი, ე. შოდენი, ე. ხინი, ბ. ლეპენი, რ. ბარტეე, ე. დიუბი, რ. ფოხიე და სხვ., რომლებიც არ უარყოფენ შუა საუუნეების კვლევას, მაგრამ ისტორიული შემეცნების სიორიულ, რაც, ერთი მხრივ, დაკავშირებული ისტორიული ცოდნის დიფერენციაციის გაფართოებასთან, ფერე მხრივ — ხანგრძლივი კვლევის შედეგების ვერხფიცირებულ ინიციუნის პრობლემასთან. ამ ბრძოლაში ადამიანის ქცევის, ეროვნის, კულტურისა და ადამიანის პიროვნების ინტეგრაციულ ანალიზში. ზედიეკიანი ეს ჭეფეი თვლის, რომ ისტორიის პერსპექტივები, უპირველეს ყოველისა, დაკავშირებული სოციალური მეცნიერებების, განსაკუთრებით მენტალიის შემსწავლელი კულტუროლოგიისა და სოციოლოგიის განვითარებასთან. ისტორია მათ მიერ გაგებულია, როგორც ელიტალური მეცნიერება, რომელ ც კანონიკურ ხაზოვანებრივი ადამიანის ცხოვრების დროში.

„ოიეა ხაზოგადოება თვლმს, ისტორიკოსი უნდა ფხზოფოიან“, — ფ. ლეგოფის ეს სიტყვები მედიევისტის დიდ ამოცანაზე მიუთითებს. მისი აზრით, ისტორიკოსს ეკვნა ხხვა რეალიას უნდა დაუპირისპირის მენტალური ნარჩენებ ერ ნარჩენებ ერ ალიზ. ყნრიდ მენტალური ანალიზის შერწყმის მატერიალური კულტურის ისტორიას: ანალიზთან, შეიძლია გამოიყენოს ისტორია ეპისტემოლოგიური კრიზისიდან.

უნდა შევნიშნოთ, რომ დასავლეთის ისტორიკოსები შეშფოთებულ არიან ამ ხაურთხთ, რაც შესაძლებელია მსოფლიო ცივილიზაციას ეელიდს. ეტიმური ოზეები ამ ხაურთხს ერთ-ერთი გამოვლენაა. ეს ზოგად გამოსაულებად მეცნიერება სოციალურ შეეიენტებ ფეფეფეფეა, რაც თითქმის მოელს მსოფლიოზე შეიმჩნევა. ზნეობრივი ორიენტაციის ეროვნული ფენომენ ეროვნული ტენდენციის, ეოიცსაკი არსებობა ეროვნული ფასეულობებ თვითვალიერების ისტორეტკის თანდათან ეკარკთან. ეარნინეტ რა, პასუხისგებელობის კაცობრიობის დეერადაციის გამო, დასავლეთის მეცნიერები ხმამაღლა აცხადებენ სოციალურ მეცნიერებათა ხაერთო კრიზისის შესახებ.

ისტორიული ეოდნის ეპისტემოლოგიური პრობლემები არასაკმაოდ აკვლეულია ჩვენთან, ჩვენი ისტორიოგრაფიისათვის. ათეული წლების მანძილზე პიროვნების დეეერსონალიზაციამ ისტორიული მეცნიერების წინაშე მძიმე პრობლემები დაიეენა. ჩვენი ისტორიული მეცნიერების განვითარება მომავალში თვალსაზრისებ მის ეამდიდრებას ალტერფფიციანარეფი მიდგომით. ამასთან, ხაეარია, გადალახოს შეზიდფეები ისტორიაზე, როგორც ადამიანის პიროვნების სტრუქტურის მიღმა მყოფ წინაზეარ ცნობილი ეზნი ფატალურად მიმავალზე.

ჩვენს ხელი არსებული ცალკეული ლიტერატურანი და რეფერატებული მასალების ხაეუძველზე თანამეფრნავ დასავლურ მედიევისტაკაში შეიძლება გამოიყოს შეეიენტი პრობლემები:

1. მენტალობის ისტორიის ზოგადი ხაკითხი. ეს ეიანეფა შეიარსკვლავს ფეორიულ-შეეიენტანი თვალსაზრისით (ე. ლეგოფ, ჯ. ბიორკი, ფ. ბონიე), ეურადღეხა ეეკეთა ინსა, თუ რაოდენ ღრმა კვალი დაამჩნია ცოცხეულ კონკრეტულ ეპოქის ყოლტერან ადამიანის პიროვნების სტრუქტურას, თუ რამდენად იყო ეერთიერდეკვეშიერეული აღქმა და პიროვნების ქცევა მისი კონკრეტული ფუნქციონირების ხოციალურ, ზოგიერივ და მატერიალურ რეალიებთან; 2. ადამიანთა ქცევის სპეციფიკა, რომელიც განპირობებული ხეკონომიკა-ბაკოპრივი თავისებურებით. მაგალი, ეკეი, ბავშვი, მოხუცები— ეს ადამიანის პიროვნების სხვადასხვა „კლასენი“. ხეორედ მათი სხვათა-მსგავსების ხაეთხები, ტიპიური თავისებურებანი შეა საუუნეების სხვადასხვა ქვეკანაში, შეადგინ დასავლეთის მედიევისტკაის მნიშვნეეოვან მიმართულებას; 3. რიანდოის ბალანერი კვლევა. ეერიდან რიანდოსან ეეაზეა ეეაზეა ანალიზურ ეეაზეა ეეაზეა ეეაზეა

ᲕᲐᲙᲔᲗᲝᲗ ᲙᲐᲠᲒᲘ ᲤᲘᲚᲛᲔᲑᲘ!

გაზეთი „ლიტერატურული საქართველოს“ 11 იანვრის ნომერში გამოქვეყნდა კინორეჟისორ ლია ელიავას „ინენმატოგრაფიული ბიოგრაფიული შემსაფლელი“ წერილი „წინამძღოლობა „ბოლმაკინის“ და არა უპირატესობა“, რომელშიც ავტორი მოელი რეგრადირებებს უუნებს საქართველოს კინემატოგრაფიტსა კავშირს.

წერილში დაწერილებითაა საუბარი 1988 წელს პარაზნი, პომპადოს სახელობის ცენტრში ჩატარებული ქართული კინოს რეტროსპექტივაზე, სადაც ვერ მოხვდა ლ. ელიავას ფილმი „ხინკალი“. პომპადოს ცენტრში ქართული კინოს რეტროსპექტივის შესახებ ანგარიში ორი წლის წინათ გამოქვეყნდა ქართულ პრესაში, ტელევიზიამ მიუძღვნა გადაცემა და პარიზში გადადებული ვიდეოფილმიც უჩვენა. სხვათა შორის, წერილში აღძრულ ყველა საკითხზე ავტორს ამ სამი თვის წინ პირად საუბარშიც ეიცა პასუხი.

ახლახან, 9-12 იანვარს, თბილისში იმყოფებოდა ამ რეტროსპექტივის ერთ-ერთი ორგანიზატორი ბ-ნი ეან რაგვანი. ჩვენ გავიცანით მას კ-ნ ლ. ელიავას წერილის შინაარსი და მისი კომენტარება ვთხოვეთ.*

— ბატონო ეან, პარიზის რეტროსპექტივის ჩვენ ქართული კინოსთვის მეტად მნიშვნელოვან ღონისძიებად მივიჩნევთ. მაგრამ წერილის ავტორის აზრით, ამ რეტროსპექტივაზე საქართველოს კინემატოგრაფიტსა კავშირის ხელმძღვანელთა „პირადულ ინტერესებს ქართული კინოს და საერთოდ ქართული კულტურის პრესტიჟი შეეწირა“. გთხოვთ, კიდევ ერთხელ მოგვითხრათ, რაგორ მომზადდა და ჩაიარა ეს ფესტივალი.

— ცოტა არ იყოს გაკვირვებულა ამ წერილის. ავტორი განაცხადებულია ამის გამო, რომ მისი ფილმი ვერ მოხვდა რეტროსპექტივის პროგრამაში. ადამიანურად ეს ჩემთვის გასაგებია. გამაკვირვა იმან, რომ წერილის ავტორის აზრით შერჩევა ტენდენციურად მოხდა, პომპადოს ცენტრმა მხოლოდ პირველმა მოაწყო ქართული ფილმების ასეთი ფართო ჩვენება. ჩვენ ვუჩვენეთ 90-ზე მეტი სუხათი, პროგრამაში ჩავთიეთ ქართული კინოს ყველა გამორჩეული რეჟისორის ფილმები.

ქართული კინოს ხელმძღვანელებსთან მოლაპარაკების პირველივე ეტაპზე ჩვენ განვაცხადეთ, რომ ფრანგული მხარე თავის თავზე იღებს სახელმძღვანელობას ფილმების შერჩევასთან დაკავშირებით. ჩვენ ბედნიერად ეაოფილეყავით თავისუფლები — თავისუფლად აგვერჩია და ასევე თავისუფლად ვეთქვა უარი. ნებისმიერი რეტროსპექტივისა თუ ფესტივალის ორგანიზატორს აქვს თავისი გემოვნება, თავისი მიდგომა, პომპადოს ცენტრი — ეუროპრის სახელმწიფო ცენტრია, რომელსაც აქვს თავისი პოლიტიკა კულტურის დარგში. კინოდარაკტანტების შუბოთას ხელმძღვანელობს ცენტრის თავარი მრჩეველი კინოს დარგში ბ-ნი ეანლეო პასეი, იგი ფაქი პასუხობდეგენილი ქართული კინოს რეტროსპექტივის ჩატარებაზე და ფილმები სამოლოდ მან შეარჩია. ბ-ნი პასეი იგო თბილისში ფაქსენთან მოლაპარაკების დროს. მანამდე კი ე, როგორც მისი ნდობით აღჭურვილი პირი, ვარჩევდი ხუთოვეს.

ეს ფილმი, შეუთდგენე სია და წარუდგენე მას, შემდეგ კი ერთად გადავწყვეტეთ, რომელი ხუთათი ჩაეკერთო პროგრამაში და რომელი არა. ფილმ „ხინკალზე“ ეარი ჩვენ ვთქვეთ ამიტომ, რომ სხვა ხუთათეი ჩვენთვის, ჩვენი მაყურებლებისთვის უფრო საინტერესო მოგვიჩვენა. მე არ ვამბობ, რომ ეს ფილმი არ ვარგა. უბრალოდ ჩავთვალეთ, რომ რეტროსპექტივაში ამ ხუთათის მონაწილეობა დიდ აუცილებლობას არ წარმოადგენდა.

საქართველოში კინოს არხებობის მთელი ისტორიის მანძილზე, თუ არ ვცდები, 400-ზე მეტი მხატვრული ფილმია შექმნილი. მათ შორის ბევრი მრავალმხრივ საინტერესო ხუთათი ვერ მოხვდა ჩვენს პროგრამაში. ჩვენი აზრით, საინტერესო ფილმებს ვარჩევდით

* ბ. რადვანის ინტერვიუს მაგნიტოფონი ჩვენთან ინახება.

და მინდა კიდევ ერთხელ მადლობა მოვახსენო ქართველ კინემატოგრაფისტებს ამისათვის, რომ ისინი დაგვეხმარნენ მოსკოვის „გოსკინოთან“ ბრძოლაში, რათა მოგვეთვალინა ქართული კინოს რეტროსპექტივის მოწვიანის უფლება. ეს სამეო „პერესტროიკამდე“ დავიწეეთ. მაშინ „გოსკინოს“ არ ხუთოდი მხოლოდ ქართველი ფილმების პროგრამის ჩვენება. ისინი გვთავაზობდნენ „ხახრეთული რესპუბლიკების“ ან „ამიერკავკასიის რესპუბლიკების კინოს“ რეტროსპექტივას. ჩვენ კი საფრანგეთში მხოლოდ ქართული ფილმების პროგრამის წარდგენა გვსურდა. ამ ბრძოლის წლები დახვიდა და ბოლოს, ერთობლივი ძალისხმევით, „გოსკინოს“ წინააღმდეგობა გავეტეხეთ.

— თქვენ მრავალი რეტროსპექტივა მოგწეეთი, როგორ არის მიღებული თქვენს პრაკტიკაში — რეჟისორები ფილმებს შერჩევას ეხერხებიან?

— მე ეოველთვის ეარს გამბობ მათთან შეხვედრაზე. ასეთი კინეტაკტი ძალზე რთული ამბავეთის, ვინც არჩევს ფილმებს და ვინ რეჟისორისათვისაც. ჩვენ ხუთადასხვა შეროეთია ვკუქეს, მაგრი ხაკვი ფილმების შეკმნა, ჩემი — ამ ფილმების შერჩევა-შეფასება.

— რეტროსპექტივის პროგრამაში იყო ბ-ნ ელდარ შენგელაიას ფილმი „ხამანიშვილის დედინაცვალი“. წერილის ავტორი ამ ფილმს ეაკეკთავა. რამ გაგაპირობა თქვენი არჩევანი?

— ჯერ ერთი, ფილმი მომეწონა. გარდა ამისა, ბატონ ეან, ჩვენი კინოხელოვნების პროპაგანდისთვის, ამ ეეი ახე კარგად დაწერეული თანამშრომლობა კვლავაც გაგრძელდება.

ახე დამთავრა საუბარი, რომელსაც ორიოდ ხანეკან ჩვენც დავუმატებთ.

ხეტაეის ავტორი ქ-ნი ლიანა ელიავა კითხულობს: „რად არ ედგავარო უხნოლად ქართველი ერის ინტერესების საეუშაოზე?“ კინოკავშირის მიერ ორგანიზებულ სხვა ღონისძიებეის რომ დავანებთ თავი, ახეთი მასწავლით ქართველ კინოს რეტროსპექტივის მიწეუობა პარიზში, თვით კინემატოგრაფის სამშობლოში, ვანა არ ნიშნავს „ქართული კულტურის და ერის ინტერესების საეუშაოზე დგომას“? ეს მკითხველმა თავად განსაჯოს.

ახლა კი 1987 წლის ლარშოლის ფესტივალზე შეეჩერდეთ, რომლის პროგრამეეს შორის იყო „ქართული კინოს პანორამაც“. ეს არ ყოფილა „ხუკეკეთეს ქართული ფილმების ფესტივალი“, როგორც წერს ქ-ნი ლ. ელიავა. ეს იყო ფესტივალის ფარგლეში ამ ქართული ფილმების სათნორჩევეთი ჩვენება, რომლებიც ორგანიზატორებმა შეარჩიეს. სხვათა შორის, ქართული კინოსადმი პატივისეცემის ნიშნად მოელი ფესტივალი თენგიზ ანუელაძის „მონანიებით“ გაიხსნა.

კიდევე ერთხელ შეეაზხენეთ მკითხველს ამ ფილმებს: „მაგალას ლეკრეკ“, „ეელსო“, „ჩემი ბებია“, „ერთიკეკის ბაბა“, „ვედრეხა“, „არჩაეშვილებრივი გამოფენა“, „დიდი მწვანე ვეელი“, „ფიროსმანი“, „იყო შაში მგალობელი“, „ხამანიშვილის დედინაცვალი“, „მე-19 საუკუნის ქართული ქრონიკა“, „რომელნაი ინტერეეუ პირად საკითხებზე“, „მოცეურავე“, „ცმა“, „ნეიელინის ნაძვის ხე“, „ადამიანი ხეედა“, „ხავეებური“, „რობინზონიადა ანუ ჩემი ინკალისეული პაპა“, „ახალგაზრდა კომპოზიტორის მოგზაურობა“, „ცისფერი მთები ანუ დაეკერეტეთი ამბავი“, „ხეეხურეთი ბალადა“.

ამ ფილმების ჩამოთვლის შემდეგ „სანეეს“ ავტორი აკვნინს: „აქედან, ალბათ, ნახეეანი თუ გაუძლეს მაზზე დაკარგულეთ მახეთის ხიმძიმეს“. ჩვენ კი ამ ფილმების შეფასება მკითხველთათვის მივანდეთ.

კავიხსენოთ ქ-ნი ლ. ელიავას კიდევ ერთი საყვედური, რომ „ერთ-ეერთი კინორეჟისორეტეეი ხარეთოდ შენგელაიეეის ვკარით შემოფარგალა“. კარგი იქნებოდა წერილის ავტორს მეეთიეთხნა, ხად მოხდა ეს, როდის, რომ ხაუვედრს ცოტათი მაინც ჰქონოდა დამჯერებლობა. ბოლო თუ აკ იგულისხმება 1985 წელს ხელილინში ნატო ვაჩნაძისადმი მიძღვნილი ფოტოგამოფენა (ეუროპიანის სახლმეუეუბის ეესპონეიეის გამოეუენებით), სადაც ნახეეანები იყო ამ ოჯახის რამოდენიმე ფილმი, ეს ყოველ ქართველს, ეროვნული კულტურის წარმოჩენად უნდა ჩაეთვალა.

ალბათ, მკითხველმა იხიე უნდა იეოდეს, რომ ფილმების გაკეთებისთან კინოკავშირის „შეხვეურებს“ არავითარი უპირატესობა არ გააჩნიათ. ეს ბოლო ადამიანები ეხვა „კინემატოგრაფიტეეის“ — ეეე

ეროვნული დიალოგი

თამაზ ნატროშვილი

გრიგორ რობაქიძის რომანის „ჩაკლული ხელის“ პერსონაჟივ თავში გვხვდება ერთი ეპიზოდი, რომელიც თითქოს ცალკეთ უკავშირდება ნაწარმოების სიუჟეტს და შემდგომ მოვლენათა დამბეჭდილი მსალეთის ფონზე შეიძლება მეორესახისად ეფასებდეს ჩვენთვისაც. ეს ეპიზოდი მთავარი გმირი საკმაოდ მძაფრად განიცდის მასთან ერთად ბორგულ ამბავს, ხოლო მკითხველს ცნობისმოყვარეობას ისიც აღვიძებს, რომ მწერალს მერე მოსხენიებულ პირთა ვინაობა დაზუსტულია და ამოსნილ მოითხოვს.

გავიხსენოთ ამ ეპიზოდის შინაარსი:

შესვენების შემდეგ თამაზ ენგური პრუნველა სასმახურში და კიდევ ერთხელ გადაათვალიერებს გაზეთის ახალ ნომერს. თვალში მოხვდება ინფორმაცია, საიდანაც შეიტყობს, რომ ცნობილ მოსკოველ ფერწერს ერთი დიდი კოშინელებთვის სამმაზრის დღეზე გაუჩვენია ვიდეო ბარძაყვალეთის გამო. ხოლო ერთ საბელგანთქმულ პოეტს, რომელიც იმასაც მოსკოველი არ ყოფილი, მოგვალენებთ გაუკეთ კოლეტერი ფერფლ ფარაფაცა (...ალალეუკეთ), რომელიც მოეკ თავის ძალლონეს, ამბავდა კაცობრიობის ჩაკრულ მილიონთა ბანთავსუფლების საქმეს, ის საქმეს, რომელსაც თქვენ თავკაცობთ და რომელსაც, ბნდ ვართ შეეწროთ ჩვენი სიცოცხელ, როგორც დასტური ამ საქმის ურეკეკ სიცოცხლეხარნაინაბისა“).

მწერალთა კოლექტიური დეპეშის ქვეშოთ მოთავსებულთა იყო ბორის პასტერნაკის განცხადება: „ეუფრთქეთ ამბანაკოთ გრძნობებს. წინა საღამის ღრმად და ფაფიანთ ვფიქრობდა სტალინზე; როგორც ხელოვანნა —პირველად. დღეთ ცნობა ჩაეკეთხეს. ისე ვარ შეძრული, თითქოს ბავრდეთ მეოდ განმეცდოდა ამ შეხვედრა“.

ამგვარად, პასტერნაკის განცხადება თითქოს ხიტეკეთბაეკეთ ემთხვევა რობაქიძის რომანში დაფიქრებულ ტეკსტს. სრული ოფიციალურობის თავდან ასაცდენად, მწერალს ხაკუნთო ცნობაზე შეუცვლია გარდაცვლილის ვინაობა.

მაშასადამე, ეკვთხუანლოდ შეიძლება თქვან, რომ რობაქიძის მიერ მოხსენიებული „დიდი კოშუნინტა“ გახდაკეთ სტალინი, ხოლო „ხალელანგანეთო პოეტი“ — პასტერნაკი.

ბინაზნეზეს პასტერნაკის შემოქმედების ხასიათზე, რომანში მოთავრი გმირის ფიქრებში რომ გასვდება, უფიოოდ, შეეხანაპეს ხანაფდეთეს. ასიც მართალია, რომ თამაზ ენგური მიაღლიებთან პრიტკოფის — თვით რობაქიძე პირადად იცნობდა პასტერნაკს, ამას ვეფდასტურებს ის გარემოება, რომ 1922 წლის 30 ივლისს პასტერნაკი სწერდა პოფლი ალ-ვალს: „ხაკეთრეკეთ, რომ ფარნინეთ ზაფხულს ჩემს ყრანინეზეზ. ზ თავი ინინა ისეთნა ბმარეგ, რასაკ ოოლიან გამიეეეზნა კაცი, ეინც მაშინ ბანდ ფკეკ ალარ ინეოფეზოდეკ. ეს კაცი რობაქიძეა“ (პასტერნაკი, ეტოოა, ხაკორთეკლოაზ ხამოსკლაფდ ბაიცნო რობაკიძე).

პასტერნაკის კეთილგანწყობას რობაკიძისადმი თვალნათლივ ვაქვაკვენებს მისი წერილი, ხოლო რობაკიძისას — ფრაზა რომანიდან: „პირადად იცნობდა ამ პოეტს, დიდად ფფასებდა მის ლირიკას“.

ეი, ეს მოხდა პასტერნაკის ხამეძანო სტალინისადმი ქართველი მწერლის რომანში. ხოლო თვით ამბავი, რომანისგან დამოუკიდებლად, ძალზე ხაინტერესო ისტორიის პრელუდიად ფქეკ. ვინ იფიქრებდა მაშინ, რომ პასტერნაკს, რომელიც თავის ფრთად გაბმაურებელ ლექსზე ხარკმლიდან ურთხელეკ, მოსკოვის ქუჩებში სეირნობისას მანდელშტამმა ეს ლექსი წაუკითხა პასტერნაკს, რომელმაც უთხრა: „ბაკალ, რაც თქვენ წამაკითხეთ, არაფერი აქვს საერთო ლიტერატურასთან, კოეზიაზთან. ეს ლიტერატურული ფაქტი როდი, რომელ თვითკეკლელთის აქტი, რომელსაც არ ვიწინეტ და რომელშე მონაწილეობა არ მსურს. თქვენ არაფერი წაკაკითხეთ ჩემგან, მე არაფერი მოგამსენია, და გთხოვთ, რომ ალარაკეს წაუკითხოთ“.

მაგრამ მანდელშტამმა ეური არ ათხოვა მეგობრულ შეგონებას, სხვადასხვა ოკახებში ხატერნიზახ კითხულობდა ეპიგრამას „კრემლის მთელზე“ და სრულიად ბეზენბრივია, რომ მისი ხაკეკილი დიდნანს ვერ დარჩებოდა ხაიდუმლოდ.

1934 წლის მაისში მანდელშტამი დაიპატიმრეს. მისმა მეუღლემ დაურეკა პასტერნაკს და შეეკითხა, გვიშველეთ. პასტერნაკმა მამართა ბუხარინს, ხოლო ბუხარინმა წერილითაა მიმართა სტალინს და ისიც შეაკეთინინა, პასტერნაკი ძალზე ღელავდნი.

შეამდგომლობამ თავისი ნაყოფი გამოიღო: გამოიტანეს მსჯელობისა ბარგაკენი მისდამ. მანდელშტამს აკმარეს ხამწყალნი გადასახლება, რომელიც მალე შეუცვლეს ქალაკ ვორონეჟში გამწესებინთ.

ინანოს შეკ ოიტეკეზეზ სტალინმა ტელეფონით დაურეკა პასტერნაკს.

ინსტრუქციის ამ ხაუბრის რამდენიმე ეერსია და ყოველი მათგანი ეურდნობა თვით პასტერნაკის ხაამბობს.

მისი შინაარსი ჯერ დაეგმეწოოთ ამ ტექსტის მისეფვითო, რომელსაც გადმოცემენენ ეეეეეი პასტერნაკი (პოეტის ეფორნა ვაეი) და ეეეეეი პასტერნაკი (პოეტის ბარეეეი მეუღლე).

ხალანანა ბაშინეკი ანუ ეეეეეი პასტერნაკ, რომ მანდელშტამის ხაქმე გადაანინეკა და ეეეეეერი რიგზე ინნეეხეთ. ბერე ეეეეეი, მანდელშტამს რატომ არ გამოეკეთა ბაეეეეე

ვიხილეთ ახმატოვის ახლოხელების საზეიმოდ ერთად, ელვისებური ხასხასობით გამოკეთებულების გამო; მაგრამ მიმეფინა ხელმეორედ თქვენი შეშუბება და ჯაფაშეცდა. ხელნა ჩამემალა თქვენმაი მხრივალე მალლიერების გრძნობა; მეერთდა, რომ ხელერთია, რაღაც შეუნარჩენი ეზოთ, იგი თქვენაშიე მოაღწეოდა:

«Я каждый прожил день данную мне судьбою — это уделом моего предшествующего пробыл. Он — то, что снилось самым смелым, но до него никто не смел».

როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, ახმატოვას ხასმიამის უზომოდ ეაოიკა რიხაკიდ. მაგრამ ხასმიამი ის მოსაკანია ამ ეკლესიას, ხოტას რომ ახსაფდა ხალალნს, რომელიც რიხაკიდან ფაზეუკავიდეთ სიტყვიელით მეკეს დაბატეთი „ხალელი ხელის" ფურცელზეზე. ეზოგიანტ ქართველ ეწერალს თეკი ხელი ჩაუკარდა ახმატოვას „ხელოვანნ", ამეერად ეაოკეკიზეზე ბეტალ, ალალთ, ალეზოთა ზეიპარიოდეთ ალ ვინ იეიტ, ვეკეს ბეელი კეთილკეზეეზეთაგა ალ ბოეეზეზეა ეკეთალ.

ბარიფეკ ძმელი ოვალს დაუკერო, როდესაც კეთხელის ახმატოვასეკ ხეტარეკეზეს ხალალნეზე! ოეეზეკ, ეროი რაკ თიმაკად ზეიდლეზა ოიკეკ. ლეკმს დიდოსტატის ბეკეეთ ალნ ალ ზკალეთ კალიიანრეკ ტრადიციეთ დითრაპეზეთ კონეეიერნ.

ბოკეკეკეთ მოიმეკენო სტროფეს:

«В соборным сказок и реликвий Кремлем плывущих над Москвой, Столетья так к нему привыкли, Как к бою башни часовой. И этим гением поступка Так поглощен другой, поэт, Что тяжелеет, словно губка, Любою из его примет».

როდეეს ეუსხეეელიე ეკეეეეეეეეს დლეს ახატეკეკეკ ალტაკეეეკ, როდესაც ეკეეეკეკეეეეს: ამ სიმარკეთ ეკეეოსხეა ეიე ეიიტაკეკ ალეკ, რომ ხალ ეოოკეკ ზოსპ-ალეეეეეს ტერეეეკეკეთ ეეეიოოეთ, ალ-ალეთ, ამეეეეკეკეკ ეეეეეეეეკეკ ალეკ ეკეეეეეეეკ ალეეეკეეეეეეეეს ალეეეეეეეე

სტუმრები

მატარებელი მუხრუჭების სხისნით ჩამოდგა ბაკანზე. ფუანენ. ალაგ-ალაგ ხალხმავალელები ეგალიანან ორი კაცი ჩამოვიდა. ერთი, ალბათ, ორმოცდათის იქნებო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნოზე ადეიშვილი

ჩემს ბედს ალარ ვეძებური

ვერ დავმალავ, შენთან მაინც,
  რა მაქვს დასაფიცარი,
ადრე ჩემი კერპი მყავდა,
  შენი მეკლე ვიყავი.

სხვაზე მეტი სიყვარულით
  მქონდა გული შეძოული,
რა ხანია, შევურიგდი,
  ჩემს ბედს ალარ ვემდური..

ნება-ნება ცხოვრებაში
  ზღვართან ისე მივედი,
ერთხელ გამოწყვდილი ხელის,
  არ მქონია იმედი..

წვეთ-წვეთობით ნადენ ნაღველს
  გულში წლობით ვმარხავდი...
ვერ დავრჩები მცირე ბედის
  ქმაყოფილი აქამდი.

ყოველ დილით შენთან მოვალ,
  თუკი გაგიხარდება,
ღვთის წინაშე საკუთარ თავს
  დავუდგები თავდებად.

მაინც იმას შევიყვარებ,
  ვისაც გულით ვუყვარდი,
უკანასკნელ, უკანასკნელ,
  სულის ამოსუნთქვამდი.

რა მეშველება მაინც

ამ ცხოვრებაზე, მეტწილად,
  მადლიერი ვარ, თითქოს,
არც მოწყალებას ვთხოულობ
  და არც შენდობას ვითხოვ.

არ მინდა სხვა არაფერი,
  მხოლოდ სიმართლეს ვეძებ,
რა მოგდის, შე ღვთისნიერო,
  ეული არ დაგწყდეს ჩემზე.

ჩემს სიმართლეში ისევე
  დარწმუნებული თუ ხარ,
ბოლოს და ბოლოს ერთხელაც
  დაგიბრუნდები უკან.

ძველ წუღა-მესტებს ჩავიცვამ,
  გავემგზავრები დილით,
და ასე, გათენებამდე,
  ვივლით, ვივლით და ვივლით.

ალბათ, ჩვენთვისაც დადგება
  ერთხელ ნანატრი წამი,
თუ მართლა ამ ქვეყანაზე
  სუყველაფერს აქვს ზღვარი.

რა მეშველება, ვაიმე,
  გულზე მაწვება ლოდი,
სანამდე უნდა ვუყურო
  ამ ქვეყნის მიდი-მოდის.

მტუანს და მართალს რა დალევს

უპატრონოდ ვერ დაგტოვებ,
  ცხრაკალიტულში მჯდომარე,
შენ თავადაც კარგად იცი,
  მე ვარ შენი მოვალე.

თავად თვითონ, თავად თვითონ,
  მანებივრებ ესოდენ.
გამამხილე შენი დარდი
  სანამ ჩემსას გეტყოდე.

ნიშნობის დღე რომ დადგება,
  შემოდგეზე მესტუმრე.
სანამ უნდა ვიყო ასე,
  სხვისი ხელის შემყურე.

სანთლით საძებარი გახდა
  ჩვენში ხუროთმოძღვარი,
ხან წალმა და ხან უკუღმა
  ბრუნავს ბედის ბორბალი.

ქვეყანაზე, ჩემო მარლენ,
  მტყვანს და მართალს რა დალევს,
ყველა თავის თავზე ფიქრობს,
  თავის ჭიას ახარებს.

ვიდრე არ ავსებულა...

რაც მე შენგნით ვიწამე —
  არ ველოდი მტრისგანაც,
მე რომ დღეში ჩავვარდი,
  ჩემს მტერს მისცა მისთანა.

ისე ამ თავს შეელ აქვს,
  რაც მე შენთვის ვითმინე,
ისე წაბდა ცხოვრება,
  მმართებს მეტი სიფრთხილე.

ქანდარიდან ვუყურებ
  ჩემს მოქმედებს, დღესავით,
სხვისი ხელის შემყურე
  ვერ ვიცხოვრებ შენსავით.

რაც მერგება, თუ ძმა ხარ,
  დამიბრუნე მთლიანად,
ვიდრე არ ავსებულა,
  მოთმინების ფიალა.

არ დაყარო ფარ-ხმალი

როგორც ადრე, დღესაც ისე
  პირს მარიდებს ყოველი...
სიცოცხლეში სხვა სიკეთეს
  აწი ალარ მოველი.

ცხოვრებაში ხელმოცარული
  ჩემს მეგობრებს ვიხსენებ,
გაჭირვებულს, როგორც ადრე,
  ტყავს აძრობენ ისევე.

რაც დრო გადის, შენთან მაინც,
  რა მაქვს დასამალავი,
ძალი პატრონს ველარ არჩევს,
  არ მენდობა არავინ.

საკუთარ თავს ველარ ვუვლი —
  შენი მონა-მორჩილი,
ზოგჯერ, სხვაზე ბოლმით სავსეს,
  მავიწყდება ცოლ-შვილი.

უფრო მეტი ბრძოლა მიწევს,
  თანდგომა ნაკლები,
არცერთ ცოდვას არ შეგარჩენს,
  ეს დრო სულის წამღები.

პასუხს მოგთხოვს, შენს შვილებთან,
  არ იქნები მართალი,
ბრძოლის ველზე მტრის წინაშე,
  არ დაყარო ფარ-ხმალი.

სიცოცხლიდან სიკვდილამდე

ადრე მორჩილებას გთხოვდი,
  თავად თვითონ მე ვარ მოწმე,
ცოდვებისგან დამიფარე,
  მაპატიე, რაც შეგცოდე.

უსიამოდ ჩემზე მაინც
  ნუ გიჭირავს მწყრალად თვალი,
ამაოა, ჩვენს სიყვარულს
  არ გასვლია ჯერაც ყავლი.

სხვაზე მეტად შენი მჯერა,
  შენი ერთგულება ვიცი,
ამ ბოლო დროს მარტო დავრჩი,
  რა ექნა, შენთვის ველარ ვიცლი.

ცალკე ობლად დარჩენილი
  ნუ ინაღვლებ წარსულ ბედზე,
მაღლა ღმერთსაც დავაგიწყდი,
  ახი არის ალბათ ჩემზე.

მთელი ღამე ალარ მძინავს,
  დამშრალი მაქვს თვალში ცრემლი,
შორი გზიდან სატრფოს წერილს
  რა ხანია ალარ ველი.

ეს ზამთარიც მიიწურა
  შარშანდელზე უფრო ადრე,
ერთი სულის მოთქმა დარჩა
  სიცოცხლიდან — სიკვდილამდე.

მთავარია გაძლება

თუ ღმერთი გწამს, ნუღარ მკითხავ,
  ეშმაკს მაინც თვალი აქვს,
ერთმანეთში ველარ ვარჩევ
  უბრალოს და ბრალიანს.

დარია თუ ავდარია
  ცა მტრედისფრად ციმციმებს,
როგორც ადრე, ჩემს გემოზე,
  დავწვები და ვიძინებ.

წარსულს, მწარედ მოსაგონარს
  განგებ ალარ ვიხსენებ,
ზოგჯერ სხვას რომ ვერ ვენდობი,
  ჩემს თავს ვებრძვი ისევე.

დღემდე მაინც ვერ გავიგე
  ქვეყანაზე რა ხდება,
სხვის ხელში ვარ ჩავარდნილი,
  მთავარია გაძლება.

რა ვქნა გულის ტკივილი მაქვს
  ყოველ წუთში მისჯილი,
ასჯერ სიკვდილს მირჩევნია
  მაინც ერთხელ სიკვდილი.

სატკივარი

ჩიტო-ჩიორა ხის წვეროზე
  ჩამოჯექი და ოგალობე,
სიღარიბისთვის ნუ გამწირავ,
  მცირე სიმდიდრე მიწყალობე.

სხვას არას მოგთხოვ სიცოცხლეში,
  გთხოვ, შემისრულო მხოლოდ ერთი,
შუკა-შუკა და ღობე-ღობე
  შემომტატარე იმერეთი.

ყურსაც დამაკლდა ნება-ნება,
  ალარ ხმაურობს ჩემთვის მტკვარი,
ღმერთო, ნებსით თუ უნებლიეთ,
  არ შემომატო სატკივარი.

არ დამივწყო შენს ძებნაში
  ლოდინითა ვარ დაქანცული,
ვინმეს წინაშე თუ ეტყუოდე,
  შენს თავს ვფიცავარ, ღმერთი-
  რჯული.

უჩინოდ რაკი დაგინახე,
  გული მომიკვდა ანამერი,
ამიერიდან ქვეყანაზე,
  არ მიხარია არაფერი.

უსიერ ტყეში დაკარგული,
  შენი ბავშვობა მაგონდება,
ნოემბრის ოცი ჩამოთავდა,
  ჩემი ზამთარიც ახლოვდება.

ნუ მიყურებ ზემოდან

სადაც გინდა იმღერე,
  სადაც გინდა იფრინე,
რაც დრო გადის იცოდე,
  გემართებს მეტი სიფრთხილე.

ველარ გუობს ერთმანეთს
  ქეთილი და ბოროტი,
სერზე ვდგავარ ფინიშთან,
  ვერ მივედი ბოლომდი.

ნემსის ყუნწში გაძრომით,
  ათასვარი მცდელობით,
მაინც ვერ მოვესწარი
  იმას, რასაც ველოდი.

დღემდე შენი ღალატის,
  არასოდეს მჯეროდა,
ისე, როგორც არათითს,
  ნუ მიყურებ ზემოდან.

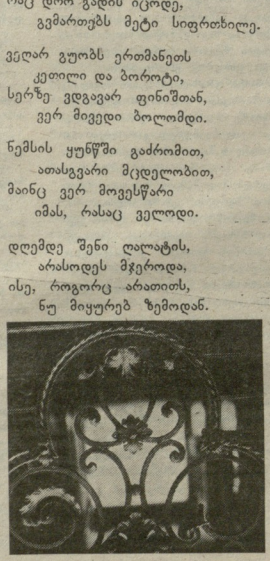

ვაკეთოთ ბარე ფილმები!

(დასასრული)

თველის კინემატოგრაფისტთა კავშირის სამდივნო უცხოეთიდან მოსული მოწვევების საფუძველზე. საქართველოში, ალბათ, ვერ ვიპოვით ვერც ერთ კინემატოგრაფისტს, ვისაც საზღვარგარეთიდან მოსატანად ჰქონდეს ფული და ეწოდოვნრის არ უზრუნველყოფ ბინი გამგზავრება.

ან ახლაც, ქალ. კინემატოგრაფისტთა საერთაშორისო ასოციაციის, ინიციატივით, ფლორენციაში ტარდება ქარიველ ქალ კინორეჟისორთა ფილმების ფესტივალი, სადაც სხვებთან ერთად მიემგზავრება ლალა ელიავა თავისი ორი ფილმით.

რაც შეეხება „კავშირის მეხეურთა და მათი ფილმების ტურნეებს საზღვარგარეთ“, ეფიქრობთ, ჩვენი საზოგადოებრივობა პრეხიხა და ტელევიზიის საშუალებით ინფორმირებულია, თუ „ხად, როდის და რა ტარდება, ვინ ატარებს ამა თუ იმ ღონისძიებას“, ქართველ კინემატოგრაფისტთაგან ვინ მონაწილეობს და რა პრობლემებ იღებს. (გეხურს დასტინოთ, რომ კავშირის პირველი მდივნის ელდარ შენგელაიას ფილმებს საერთაშორისო ფესტივალების კონკურსებში არც კი მიუღიათ მონაწილეობა, იქ მათ საკავშირო „გოსკინონ“ არ აგზავნდა. გამონაკლისია ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“, რომელმაც, კიაროს საერთაშორისო ფესტივალზე (1979 წ.) პრიზი მიიღო).

მაგრამ მაინც მივმართოთ სტატისტიკურ შედეგებს. თუკი 1987-88 წლებში საქართველოდან სულ 52 კინემატოგრაფისტი იქნა მივლენებული საზღვარგარეთ, მას შემდეგ, რაც საქართველოს კინოკავშირი გახდა დამოუკიდებელი, 1989-90 წლებში 109 კინემატოგრაფისტი გაემგზავრა სხვადასხვა ქვეყნებში ჩვენი კინოკავშირის დახმარებით.

რაც შეეხება კავშირის 9 მდივნის საზღვარგარეთ მოგზაურობის „სტატისტიკიდან“ ეფიქრ, მოგახსენებთ, რომ 1987-88 წლებში კავშირის მდივნები მივლენებულ იქნენ ათჯერ, ხოლო 1989-90 წლებში კი ექვსჯერ, აქედან პირველი მდივანი იყო მივლენებული 1987-88 წლებში სამჯერ და 1989-90 წლებშიც ასევე სამჯერ.

დამოუკიდებლობამ გაადვილოთ ჩვენი საერთაშორისო კონტაქტები. ახლა გაცილებით მეტ შემოქმედს აქვს საშუალება გაეტანოს თავისი ხელოვნება სხვა ქვეყნებში. ჩვენ ვცდილობთ, რაც შეიძლება მეტი ფილმი ვაჩვენოთ ქართული კინოთი დაინტერესებულ უცხოელ პარტნორებს და მაქსიმალურად შეიუწყოთ ხელი იმ ხელოვანთ, ვინი შემოქმედებითაც ახინი დაინტერესებულნაან.

უნდა გვახსოვდეს, რომ როგორც ქართველი, ისე უცხოელი მაყურებელი კარგ ფილმს ელოდება!

ამიტომ მოდით, ვაკეთოთ კარგი ფილმები და ისინი აუცილებლად გაიკვლევენ გზას ყველა ქვეყნის ეკრანებზე, რა სიმაკეცის რანინ კედელიც არ უნდა აღმართოს მათ წინაშე საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირმა. მოდით, ვაკეთოთ კარგი ფილმები და ვერანაირი „ავტორატურულ-ტოტალიტარული რეჟიმის პირობებიდ დარჩენილი“ კინოკავშირი ვერ შეუშლის მათ ხელს მაყურებლის ალაირბაში ვერც საბჭოსლიში, ვერც მის საზღვრებს გარეთ, ისევე, როგორც ამ სასტატიკი 70 წლის მანძილზე ჩვენი ქართული კინოს საუკეთესო ნიმუშებს სასეფწყოფო რეჟიმმა, მართლაც (ავტორიტატურულ-ტოტალიტარულმა, ვერც ეროვნული ხელოსანკეთება დაიკარგვინა, ვერც მხატვრულ-ესთეტიკური დონე დაუკანონა.

საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის მდივნები

მარინე კერესელიძე,
მერაბ კოკოჩაშვილი.

მიეტევეგლოგა ღვთიური მადლია

ეიო დრო, როცა მოქალაქეს საპატიპროგბისა და მათი ბინადრეგბისათვის საბელშეფოსადან ზრუნვის გამოჩენის მოთხოვნას, ცხადია, თუ ამას ვინმე გიგდიდგდა, ჭკოგხელობად, არასერიოზულობად ჩაუთვლიდნენ. მაგრამ ეცვლება დროება და ვიცვლებიო ჩვენც. ეს ბატარა ინტერვიუე ამეთი ცვლილების საქართველოში მიმდინარე კეთილი ტენდენციის ნაყოფია.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატი, მწერალი **ბუხა ბერძენიშვილი** ესაუბრება ეროვნულს **შალვა ბულეშვილს**.

●

— ბატონო გურამ, ქართველი ერი სულ უფრო გულდაჯერებით, აწონ-დაწონილად დგამს პირველ ნაბიჯებს თავისი სახელმწიფოებრიობის აღდგენის, სუვერენიტეტის მოპოვების ძნელ და რთულ გზაზე. ამის დასტური იყო, თუნდაც, საქართველოს პირველი მოწვეული უზენაესი საბჭოს პირველი სესიის გასული წლის ოქტომბერ-ოდგიანი დეკემბრის სხდომაც, სადაც მრავალ სხვა ამტკიცეს საკითხთან ერთად გვიხილეს რესუბლიკასთან ერთ ერთ ინ ეროვნული ეკონომიკის ეროვნული ეკონომიკის ეროვნული ეკონომიკის

ქართულ–ევროპული ინსტიტუტის პირველი კონკურსი

პარიზის ქართულ-ევროპული ინსტიტუტი, რომელიც ოთხიოდ წლის წინათ შეიქმნა ქართველი ემიგრანტების, ცნობილი მოღვაწეების ჯანრი კაშიის (ისტორიისა და ლიტერატურის მკვლევარი), სალომე ზურაბაშვილის (დიალოგიტი, პუბლიცისტი) და გუჯი ამაშუკელის (მხატვარი, ოქროსმქედელი) მონდომებისა და გაოჯის წყალობით, უმთავრეს მიზნად ისახავს, რომ საქართველოს ადიდგანის თავისი ბუნებრივი კულტურული გარემო და კვლავაც ევროპული ცივილიზაციისა და ისტორიის განუყოფელი ნაწილად იქცეს. როგორც ინსტიტუტის ?ესპერანი აღნიშნავენ, „თანამედროვე ისტორიული ყოფის ათეული საქართველო მოწყვეტილი ევროპის გარემოს. ეჩი, რომელისთვისაც ყოველთვის მახლობელი იყო ევროპული ინტელექტუალური ?ალეაონ“, ბატონმა ვახუშტიმ რომ თქვა პარიზზე, ჩემთვის ეს ქალაქი ამითაც აღმოჩნდა მახლობელი, რომ თავის დროზე მამაჩემი სწავლობდა სორბონის უნივერსიტეტში და ყველაფერს თითქოს ბინა თავალით შეეყურებდა... ახალ წელს ჯანრი კაშაძ ოჯახში შეეგება, ჯერ თბილისს დროთა, მერე — პარიზ. ბატონი ვახუშტი თამადობდა. ღა, დაბეჯითებით ვიტყვი, თავის თავს ვამბობ. შეადარე რომ გადაეკეთა. ვარშეთი ფანჯრები ჩანდელ.ეა. ჩვენ კი, თხუთმეტი ქართველი ვინ?�დით ღამის ოთხ საათამდეკი ღა ტკბილად ვმუსაიფობდით...

ბზია ბაკურაძე: სანეიმი რატაოული 1 იანვარს ჩატარდა. ჯანრი კაშაძ თავდაპირველად დარბაზს დაჯარავება ჩვენნაი განზრახული, მაგრამ მეტიოსტეგად ძვირი დაუფასებს. ამიტომ ქართველი ნაცნობი მოიქნნა, რეხტარიანის მეპატრონე; რეხტარიანი ნარდაფის ტიპისაა, ხუთ ფერიანმანის ნაბატებით მოიფენილი და ლარეტეებს მედლები ეკ ბალახეს. ცირემონიალს ეხერხებოდნენ ხალოვნ ზურაბაშვილი, გუჯი ამაშუკელი და ბიბი მეუღლე კატი ბარხაკი (გამოჩენილი ფრანგი რეჟისორის ?ალეშვილი), ნიკო ?ალეკვაძე და ბიბი მეუღლე ნელი ხიმერიკი (ნიე ხიმერიკის შვილი), მათი ვაჟი ბიბიელი, ალეკი რამაზიელი (ნიე რამაზიელის ?ალეკ), ეზრა ლოლაშვილი (?ალპოზერარი), რაჰაბ პაპუაშვილი, ?ალეკო რუხაძე, ?ალნდინიეგან თამარ ფრაგაძე, ?ალეკ და ?ალეკ ?ალალეკეები... ?ალეკ ?ალალეკ ?ალეკეთერნე ?ალეკ ?ალეკ ?ალეკ

ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚ-ᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲣᲠᲘ ᲞᲠᲝᲪᲔᲡᲘ

...მეუბედავად ითქვა, რომ ანანიეფის საყოფნი დამკომში უკვე დასრულდა ეკი, ჩვენ მაინც ეცდილნიდდით მშვიდობიანის ზზით გადადგეპრა საკართველოს კომუნისტურ პარტიასთან სადაო საკითხი... 1923 წელს საკართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცეკამ მიმართა საკართველოს კომუნისტურ პარტიას და მთავრობას... ბოეტდნიდნ საკართველოში რეფერენდუმი იმის შესახებ, თუ რაგვარ მმართველობას აპირებენს ქართველი ხალხი, ამასთან მოვთხოვდით, რომ რეფერენდუმი ჩატარდეს ორ ფურცელ კენჭისყრით, თუნდაც მხოლოდ მუშებისა და გლეხების მონაწილეობით და წინასწარ პირობას ვსდებდით, რომ თუ ამ კენჭისყრაში კომუნისტები ძალიან ბევრნენ ხმების თუნდაც ერთ მესამედს, ჩვენ ვიღებდით ხელს საბოლოოდ ბრძოლაზე საბჭოთა ხელისუფლებასთან. ამაზე გვიპასუხეს „ზარია ვოსტოკა“-ში და ჩვენი წინადადება სიცილადაც არ ეყოთ. მუდამ ასე ხდებოდა საკართველოს საბჭოთა ხელისუფლება და კომუნისტური პარტია ქართველი ხალხის მშვიდობიან წინადადებებს. ამიტომ, ქართველ პოლიტიკურ პარტიებს სხვა ზარა არ დარჩენოდათ, გარდა იმისა, რომ თავის საკუთარი ხალხის საშუალებით და ეროვნული დიდ სახელწოდოთა დიპლომატიური დახმარებით ალდგენიან ქართველი ხალხის ზვლახელი უფლებები და დიპრუნებიით წარმოეკონი დამოუკიდებლობა, ეს კი შეიძლებოდა მხოლოდ ანანეფის ზზით. და კიდევაც 1923 წლის დამლეს შეუდექით ამ საკითხის პრაქტიკულად დასმა-გადაჭრას, ენერგიული მზადებას.

შესდგა სამხედრო კომისია, რომელსაც დაევალა ორგანიზაციული მხარე, როგორც უკვე მოგახსენეთ, დამოუკიდებლობის კომიტეტი მოქმედებდა პარტიებისაგან დამოუკიდებლად და ამბობ, თუმცა ანანეფის საკითხი თავის დღის წესრიგში დასვა, მაგრამ პარტიების ცეკაში კი გადაუტანია, რადგანაც ჯერ არ ქქონდა გადაწყვეტილი. საქმეო იყო ჯერ თვითონ ანეფნიდაეფნა, გადეფილიწონებია შინაური მდგომარეობა, საკუთარი ძალები, საერთაშორისო სიტუაცია და როდესაც მიიღებდა დადგენილებას, მხოლოდ შეგვიძლია სამხედროდ მისაღებად გადაეტანა პარტიებისა ცეკაში. ჩვენ დავიწყეთ ძალების ალიფასეთ. სამხედრო კომისიას მრეკა ავტონომიური ფფლებები. ჩვენ არ დადგენილი შეიარაღებულ რაზმებს, რადგან არ იყო ფრე მიზანშეწონილი და არც კონსპირაციული მოსაზრებით დასაშვები. ასეთი რაზზები თავს ვერ დაიკერნენ და ჩაფეთდებოდნენ ხელისუფლებს. მხოლოდ ერთად ერთი ჩოლოყაშვილის რაზმს შეეძლო აშკარად ეარსებნა, რადგანაც ის ტყეებში ბამაუბოდა და ხელისუფლება ბამ ვერ იპოვნა. ჩვენ ვამაყოფილებოდით ძალების აღნუსხვით როგორც თბილისში, ისე პროვინციაში. იყვნენ არიეული მხოლოდ ათის თაეები, რომლებიც ცალ-ცალკე იყვნენ დაკავშირებული სამხედრო კომისიასთან, მოშავალმა შეპრძოლებმა არც კი იცოდნენ — ირიცხებოდნენ ისინი რაზმში თუ არა, მაგრამ ვინაიდან ათის თაეებს ყავდათ აყვანილი ალრიცხვაში შეპრძოლთა განსაზღვრული რიცხეი, საკმარისი იყო (სამხედრო კომისიას) აჯანყების ორი სამი ღილ ნაკლებნაბნ მათთვის, რომ შეიარაღებული რაზმეე მზად ყოლოდა... მუშაობის ამგვარ მეთოდს ქქონდა არა კარგი მხარე, რომ არ ყოფილა აჯანყებამდე არც გამეცმლობა და არც დარბეკა ჩვენი ძალების. არ იყო საეალდებული, რომ რაზმეეი ყოფილიყო უსათუოდ პარტიული. რაზმში ჩაწერა შეიძლებოდა უპარტიოსაც. ყოველ ქალაქში და პროვინციაში ჩვენ ვეღიღლნიდით შეგვიგიბნა პარტიტიული კომისია იმავე პრინციპზე, რაზედაც იყო აშენებული დამოუკიდებლობის კომიტეტი.

სადაც ასეთ კომისიას ვერ მოახერხებდნენ, იქ იყვნენ დანიშნული რწმენაეენი. სრულიფფლებანი რწმენაეენი ეკ გვყავდა მხოლოდ ბათომში. გიზო ანჯაფარიძე. მუშაობს სამხედრო მმართველეფნი მიდიოდა კარგად, როდესაც დაეინახეთ, რომ ჩვენ თითოლია, ჩვენ ეცდილნიდით დაგვეჭირა მათთან მშიდრო კავშირი, მაგრამ ეს ცდა არ დამთავრდა ჩვენს სასარგებლოდ. სომხეთმა თავიდანვე უარი შემოგვითვალა. აზერბაიჯანთან გოგიტა ფაღავამ დაატყობრეს შემდეგ არც გვიცდია კავშირის დაჭერა. მხოლოდ ჩრდილოეთ კავკასიაში ორჯერ გაგზავნეთენ რწმენეენეენი — პირველად გიორგი წინამძღვარიშვილი, მეორედ მიხეილ იმხნელი, მაგრამ როგორც პირველის მოხსენებიდან, ისე მეორესაგან დავიწმენდით, რომ ჩრდილო კავკასიისთან არა გამოვა რა და თავიც მივანებეთ. ამიტომ გადაწყვდა, რომ საქართველო გამოსულიყო თავის საკუთარ ძალებზე დაყრდნობილი.

ამასთან ჩვენ გვქონდა იმედი დასავლეთ ეეროპის. ჩვენ არ ვიეკვით მომხრივი შეიარაღებული დაზმარების, ეგრეთ წოდებული შეიარაღებული ინტერვენციის. ჩვენ ვიმედოვნებდით, რომ დიდი სახელმწიფონი, როდესაც საკართველოში მოხდება აჯანყება, გაგვიწევენ დიპლომატიურ დახმარებას ამა თუ იმ სახით. ჩვენი მუშაობა განსაკუთრებით საკართველოს დემოკრატიული მთავრობის, სწორედ ამ მიმართულებით წარიმართა — რათა ეეროპის სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი წრეების ზარი შეგვეშინა ჩვენ სასარგებლოთ, და ამ მხრივ კიდევაც გვქონდა დამაკმაყოფილებელი ცნობები.

აი, ამისა და ჩვენი ძალების იმედით ჩვენ გადაესვდეთ ნაბიჯი. ჩვენ ვიყავით საკმაოდ მიზზდებულნი და კიდევაც გავიმარჯვებდით, თუ არა ის სამეფოსწორი შეცდომა, რომელიც უკვე ალნშნა იასონ ჯაფაზნეეი. ესაა ჭიათურაში თთქმის ერთი დღით ადრე გამოსვლა. სწორედ ამან გადაწყვიტა აჯანყების ბედი. ამ გარემოებამ გაფრთხილა ხელისუფლება მიეღო დროზე ზომები და ჩვენი მთავარი ამოცანა — ეაზიანში მყოფი მთელი ამიერ-კავკასიის არტილერიის აღება — ვერ შესრულდა. ამ ამოცანის შესრულება კი (რაც აუცილებლად შესრულებული) ჩვენ გვაძლეადა უტყუარ შანსებს გამარჯვებისს. თფილისი იქნებოდა ჩვენს ხელში და მთელი კახეთი ფეხზე დადგაინ. რაკი ჭიათურა ადრე გამოვედა, მთავრობა მიხვდა, რომ იყენა საერთო აჯანყება და სწორედ 28 აგვისტოს, დღისით მთელი არტილერია გადმოიყვანა თფილისსაკენ (ბამოსვლა კი საერთოდ დანიშნული იყო ღამის 2 საათზე — 28-ვან 29-ამდე). ცნობილია, რომ ყოველ ფარიკ მასიერ მოძრაობაში ადგილი აქვს გამეცმლობას. ამჯარა იყო გამეცმლობა ჩვენი — გამოსვლის დროსაც. ჩემთვის დღესაც არ არის გამორკვეული, — რატომ სამხედრო კომისიამ, რომელიც დატოვებული იყო თფილისში და რომელსაც დავალებული ქქონდა მთელი რიგი ამოცანებია (ორგანიზაციულად და ტეენიკურად საყსებით მოწყობილია), რატომ ვერც ერთი დაკავება ვერ შესრულა. გარდა ვაზიანის, ალეფანეთ, ბაკრიანლების ხეობა ჩაგვეგმა, ბრონეეეკის დამორჩილება — ეს სულ თფილისის გარეთ.

პირველი ჩვენი ეეგმა იყო თბილისის ალება და ადვილიც იყო მისი ალება. საბჭოთა ჯარები გასული იყო საზაფხულო ბანაკებზე. ჩვენ ეი საკმარისად ვიყავით მომზადებული, მაგრამ მთავრობას ალბათ ეეკვი ქქონდა ალბათ ეეკვი ქქონდა ალბათ ეეკვი ქქონდა ალბა ... ...ეეკვი ქქონდა ... ...

„ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციას

პაატა იაკაშვილის „ღია წერილის პასუხად“, რომელსაც დღეს მეთხელს ვთავაზობთ, შარშან სექტემბრში შემოვიდა რედაქციაში. მის დამუშავებაზე თავი შეეკავნენ ლიტერატურული ეთიკის გამო, თუ, ეს, ამავე ეთიკის - გათვალისწინებით, რეალია (ამას მოამავე ორი ღია წერილიც). პაატა იაკაშვილის წერილზე „ჩვენ ნი ფილმები ჩვენ არ გვეკუთვნის“, რეპლიკის ავტორებს ჩვენთან უნდა დიებულდეთ და არა გაზეთი „ქართული ფილმში“.

ახლახანს, რედაქციაში შემოვიდა ბატონ გიორგი დოლაძის წერილი, რომელშიც ავტორი კატეგორიულად მოითხოვს პაატა იაკაშვილის პასუხის დაბეჭდვას.

აქვე ვთავაზობთ გიორგი დოლაძის წერილს, რომელიც ინეტეტა ავტორის თანხმობით.

„ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციას

წელიწადი მოვლა, და რაკი ოქვენი გაზეთის ერთ-ერთი ავტორი (პ. იაკაშვილი), არც ბეკი, არც ნაკლები, ქართული კულტურის მტრად ბრძანდები, ახეთ შეშფოთვაში, ჩემი დემალი თავანმოკვეთა ეკრანებზე ეგზეობდა.

შარშან, 15 ივნისს, ოქვენს გაზეთში, გამოქვეყნდა სტატია „ჩვენი ფილმები ჩვენ არ გვეკუთვნის“, რომლის ავტორი პ. იაკაშვილი უშუალოდ ჩემს ვკარს არ ახახეკიბს, მაგრამ, ეკრ ეს ერთი, ბოხოკი, კარგად გამოკოთ, ნებისმიერი ქართველი მაუურებელი მიხვდება ამ მიხვდა კოდეკ, რომ აქ, უპირველეს ყოველისა, ოქვენ მონა-ბორნილი ხეულისსმენ. და ამ შეორეკ, როცა გაზეთის „ქართველი ფილმში“, ჩემი ოხოვნით, პ. იაკაშვილის თავისი რეზუსეების გაზოფერა მოსთხოვა, ამავე გაზეთისადმი გაგზავნილ სტატიაში მან, რომ ოტეკვინა, უტერიად დამადო ხელი. მერე ჩვენ რა ფუაში ვართო, ოტყვთ, და მართალიც ოქნებით, მაგრამ ხაკმე ოხა, რომ ოსავე სტატიაში პ. იაკაშვილი მეკოეინებს, „ლიტერატურულ საქართველოში“ გამოქვეყნებულ წერილში გამოთქმული მოსაზრების განმარტებას ვ. დოლაძეს რაკიდაკი ეგზეთი „ქართული ფილმის“ რედაქციის ხელოვნ ფ. ბ. ბ. ბ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პირველად თეატრის ისტორიაში

მართლაც, უპირველესი შემოხვევა მოხდა თბილისის ზაჯანოი ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის ეროვნული თეატრის ცხოვრებაში. თავიანი არსებობის თთქმის ხუუუნეხუთეული მანძილზე თეატრის კოლექტივს პირველად მიეცა საშუალება თავად გადაწყვიტა ვინ აერჩია თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელობა და მთავარი დირიჟორის თანამდებობაზე, ეს ორი ადამიანი, ორივე ცნობილი ადამიანი, ორივე ნიჭიერი, ორივე ერთგული ამ ხელოვნებისა. ეს ორივე ადამიანი ერთ-ერთ ეროვნულ ფენომენად ქცეულ ეროვნულ ანსამბლ „ერისოს" ფუძემდებლებია

(დასასრული)

რომ ყოველგვარ ფილმს აქვს არსებობის უფლება.

ზარშან, 8 აპრილის „ლიტერატურულ საქართველოში" დაუქამბე ერნერი „ენა და კინო", რომელიც კინოდუბლიაჟის პრობლემებს და იმ დიდ საფრთხეს ეხებოდა, რასაც გვაქვნის საკავშირო სახელოვნ 1979 წლის 28 აგვისტოს დადგენილება. ამ დადგენილების ძალით მოკავშირე რეგუბლიკათა ეროვნულ ენებზე უცხოური ფილმების თარგმნა აიკრძალა. დადგენილებას რაც მოჰყვა, ყველასათვის ცნობილია: დღეს უცხოური ფილმის აღქმა ასოციერებს მხოლოდ რუსულ ენასთან. სამწუხაროდ, ჩვენი საზოგადოების დიდ ნაწილს ვერც კი წარმოუდგენია, რომ უცხოურ ფილმს შუმბოლურ ენაზე ისენდეს, ამას ვიდეო კასეტებზე არსებული კინოპაროდოქციაც ემატება, ეხეე რუსულადაა. ამ ცოტა ხნის წინ ტელევიზიით კინოფეტბალად „ოქროს საწმისზე" მიწვეულია ლეონიდ ვალდარსკი ვგიჩენენ და გვითხრეს — კასეტებზე არსებული ფილმების დიდი ნაწილი მისი თარგმნილია. ვიდეომოყვარულები ცნობენ ვალდარსკის ხმას. ეს კიდევ ერთი სტერეოტიპია, ჩვენში რომ ბეგიდა. ნეტავი ჩვენ როდის გვეყოლება ვიდეოსოფორების ცნობილი მთარგნელი: ჭერეკრთბით კი კინო და ვიდეო პროდუქცია რუსიფიკაციის მალვენი საშუალებაა და ქართული ენის განვითარების ეროვნთარი პროგრამა სჯეს ვერ უშველის, სანამ არ გაუმჯდება საკავშირო საბჭოს ზხენებული დადგენილება და სანამ სათანადო ტექნიკური აღჭურვილობა არ გვექნება, რომ ხრულფასოვნად ვთარგნოთ უცხოური ხუთოები. სხვათაშორის, ალტეთხირეთში ყოველდღვანი „პერეტროიკის" გარეშე აკეთებდნენ ამას. ეგ ფილმების დუბლირება რუსუბლიკის ბიუჯეტიან ფინანსირდება. ეს გამოვალისწინებული მაგალითია და თუ გიფლეს ან ფლეერიდან, ეფექრის. კინემატოგრაფიაში ქართული ენა თავის კუთხეში ადგილს დიამკვიდრებს.

ახეთი გაბედავთ ნაწილი ინ პრობლემებისა, ქართული კინოს წინაშე რომ დგას. აი, ამის შესახებაა ხეთრი წერა და პოლემიკების გამართვა, რომ კინოაწაროგრაფნი ამ გზით მაინც განვითარდეს. უნდა ვეკითხოთ ჩვენი კინოს შემოქმედნიათ და ფინანსიური აღორძინების გზა. ჭერეკრთბით კი კრიზისი და გაურკვევლობაა. ქართული კინო და კინოცხოვრება არ ბგავს ამ ერის კინოსა და კინოცხოვრებას, რომელიც ოავთსუფლებისათვის იბრძვის. ამ პრობლემა ჩვენი ადგილი გაკვეს ხასოვნელი, რომ ბასში ჩვენი ნაწილა ეგ უნარის შესაბამისი ენელი ნაკლებ შეკანთო.

ჩემის მრავე რამდენიმე წერილში შეეეხე ამ პრობლემებს. მათ შესახებ მსჯელობა შეეფლელი ამდენად, რამდენადაც ამას ჩემი ცოდნა და უნარი გაძლევდა.

მე ამბარამ შეგანსენინ კინოცხოვრების პრობლემები, რომ მეთხეელისათვის „გასაგები გამხდარიყო რა გამლავთ ეგშმბრაბრ ხაუნარი და რაზე უნდა ამაბეელებდეს კინორეჟისერ ეურაფდეგსს. მათ შესახებ წერა, აზრთა გაცვლა-გამოცვლა ბეეიდან ხაეიროა, ვიდრე ის პოლემიკა, ბატონმა გ. ფოლიძემ და ბატონ „ქართული ფილმის" რედაქციამ რომ გამმართეს. ჯერ ერთი, როგორც ნახეთ ჩემს მიმართ ხაპრეტენზიო ბეერი არიყენი აქეთ. ხოლო ხიტყვის გამოდეკენება კი ისეთი კაბალის ხაფუძველი არსოდეს გამხდარა, ეეშმარიტებასთან რომ მიგვიყვანს. ჩემის აზრით, არსებითი მნიშვნელობა ამას აქვს, რამდენად შეაძლებთ გავეკკვეთ ამ მიზეზებში, რის ბაეეი უებრის დღეს ქართულ კინოს და ამის წყალობით კრიზისდან თავდაცდეეეი გზები ვეძებთო. რაც შეეხება ეროვნული ფილმოფოსდან ან ქონან, კარგადა ცნობილი ეთ ხუთაანხეეა დროს რომ შეეეფაალა ხელი ამ ხაკმეეში და რის გამო ეეეი შეეძელეთ მისი დაარხეეა. ეფიკრონ, ამაზე ეეეეკ ეეფიკრთ, თუ რით უნდა ეეეშეეეეთ ამ ხაკმეეს.

მარილი გითხრათ, ეახლა ამის დრო არ არის ერთმანეთის ყველი ცოდვეები გავუხსენოთ. რიცა ფილმოფოსნის ხასრაფოდ დაარხეეის ხაკორიეთის გამო ეეეიდან დავეეკედ, მხოლოდ ამით ხაზოგადოება შემეშეხებინა, რომ მერე ხათანადო თხოვნით მთავრობისთვის მიგეგზართა. ეფიკრონ, ახლაც ივავე უნდა გაკეთდეს ეა კინემატოგრაფიტა კავშირის, კინოსტუდია „ქართული ფილმისა" და კინემატოგრაფიის მოაკარი ხამმართველის მეხეეურებმა ახლავე უნდა მიმართონ ხაკორთველის მთავრობას, რათა ამ უკანასკნელმა დროულად გამოიყოს თანხა და ტერიტორია ეროვნული ფილმოფოსნის ხსაზენმდელად, თორემ დაკკარგავთ მოსკოვთი თავმოყრილ ქართულ ფილმებს, და არ გვაპატიებს ამას შთამომავლობა.

დღეს, ოპერის თეატრში

25 იანვარს, პარასკევს, სრულიად საქართველოს დიდი აღმაშენებლის სამეფოდ-მოქმედო საზოგადოება ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის ეროვნულ თეატრში აწყობს მუსიკის, სიმღერისა და პოეზიის საღამოს.

საღამოში მონაწილეობენ: მოცეკვები ანა ყალიანდაძე, შუბრმან ლებანიძე, ჯანსაღ ჩარკვიანი, თინათინ მღვდლიაშვილი. მუსიკოსები: დალი ლონსწყალა, ალექსანდრ საღარიძე, ნანა ბერიკაშვილი.

დღეთა აღმაშენებლის საზოგადოების ქალაქი ინსტიტუტ-კომერციული ასოციაციაა;

დღეთა აღმაშენებლის საზოგადოების მომღერალ ვაჟთა გუნდი „შარავანი".

დასაწყისი 19 საათსა და 30 წუთზე.

ბოდიშისა და მეგობრის ხსოვნას

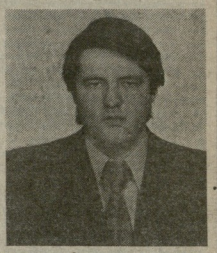

ჩვენი მმიმე და ხასტაკი დრო თითქოს უნდა აუფლეკვეიდეს ადამიანს. მაგრამ ხდება პირიქით, ყოველი ახალი დარტყმა უფლიმეელი ხიკვდილისა კიდევ უფრო გამოაკენებელია და ეეეშმარავი, მით უფრო, თუ ამ დარტყმის მხვერპლია ახლგაზრდა და თანაც უკეთესი ადამიანი ეეერის.

გაკვიხშირდა ეს დარტყმა აკადემიური წერეთლის ხასელობის აღმოსავლეთმეცოდნეობის ინსტიტუტის თანამშრომლებს. ჯერ ორი კვირაც არ გასულა, რაც მიწას მივაბარეთ ხპარსული ფილოლოგიის განყოფილების. თანამშრომელი, სიცოცხლის ხიეკიერულთან ალხავე ლია კოკაშვილი, რომ ჩვენს გულებს კვლავ ახალი მიეეეე